

3.1. MOTYWY PODJĘCIA NAUKI NA UCZELNI

Anna GARDOCKA-JAŁOWIEC

1. Wprowadzenie

Zmieniająca się rzeczywistość gospodarcza skłania ludzi młodych do kontynuacji nauki. Uzyskane wyniki z przeprowadzonych badań na grupie uczniów szkół średnich (część 2. niniejszej publikacji) wyraźnie wskazują na rosnące ich zainteresowanie perspektywami rozwoju, przyszłego ich funkcjonowania na rynku pracy. Jak kształtują się postawy studentów pierwszego roku studiów wyższych w obszarze edukacja – rynek pracy? Odpowiedzi na to pytanie służą wyniki analizy ankiety 3A.

Analizę badań ankietowych przeprowadzono w oparciu o uzyskane zestawienie odpowiedzi respondentów. Prezentowane wyniki są zgodne z układem samych arkuszy ankiet (patrz załącznik publikacji). W celu wskazania sedna istniejącego problemu na styku edukacja – rynek pracy, dokonano analizy struktury odpowiedzi w ramach określonego zagadnienia.

W celu zebrania informacji zwrotnej od studentów pierwszego roku (informacja na temat motywacji przy wyborze kierunku studiów, oczekiwań względem przyszłej pracy), zrealizowano badania ankietowe na próbie studentów pierwszego roku. Wielkość próby została ustalona na około 800 osób (po 200 studentów w każdym z obszarów partnerskich). Ilość studentów danego kierunku oraz uczelni, dobieranych do próby, określana była na podstawie procentowego udziału studentów danego kierunku i uczelni w całej populacji studentów. Ankiety przeprowadzane były w wersji papierowej, bezpośrednio na uczelniach. Wszystkie ankiety wypełniane były w językach narodowych respondentów.

Badania realizowano w rejonach, z których wywodzą się partnerzy projektu. Były to: Bułgaria – rejon miasta Sofia; Niemcy – rejon miasta Berlin; Polska – rejon województwa podlaskiego; Portugalia – rejon miasta Lizbona.

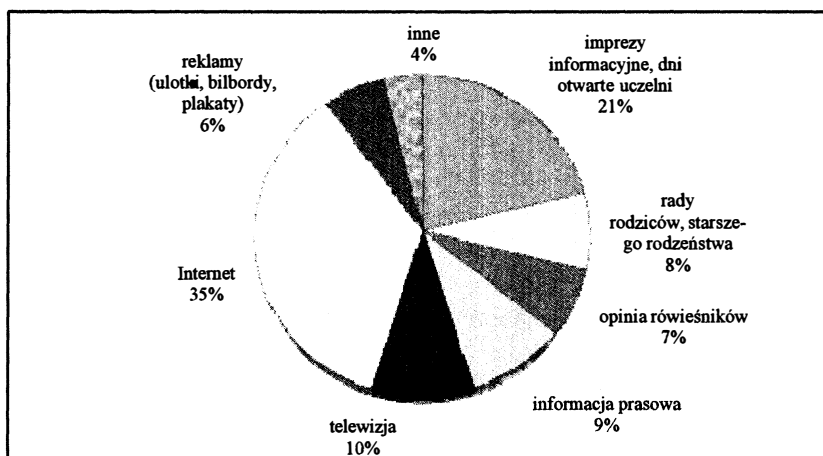
2. Wyniki badań przeprowadzonych wśród respondentów szkół niemieckich

Blisko 86% ankietowanych uznało, że nie rozważało chęci podjęcia nauki na innej uczelni niż obecnie studiuje. Można stwierdzić, że wybrany kierunek, uczelnia był/a priorytetowymi wyborami.

Zasadniczymi źródłami informacji mającymi, według respondentów, pomóc przy wyborze studiów uznano kolejno (wykres 3.1.):

- Internet (35% ankietowanych);
- imprezy informacyjne i dni otwarte organizowane przez uczelnie wyższe (21% ankietowanych);
- telewizję (10%);
- informację prasową (9%);
- rady rodziców i starszego rodzeństwa (8%);
- opinie rówieśników (7%);
- reklamy (6%);
- inne (4%).

Wykres 3.1. Źródła informacji dotyczące wyboru kierunku kształcenia

Źródło: Opracowanie własne.

Respondenci uznali, że informacje odnoszące się do wyboru kierunku kształcenia podawane przez różne źródła informacji są: pełne, wyczerpujące (33%), podstawowe (32%), bardzo ogólne (15%). Źródła informacji o charakterze wyłącznie reklamowym uznało 6% badanych. Natomiast 15% ankietowanych nie potrafiło obiektywnie ocenić.

O wyborze uczelni zdecydowały w opinii respondentów:

- bliska lokalizacja (22% ankietowanych);
- brak egzaminów wstępnych (19%);
- dostępność interesujących kierunków (14%);
- dobra opinia o uczelni (10%);
- możliwości zdobycia lepszej pracy (9%);
- niskie czesne (6%);
- możliwość łączenia pracy z nauką (5%);

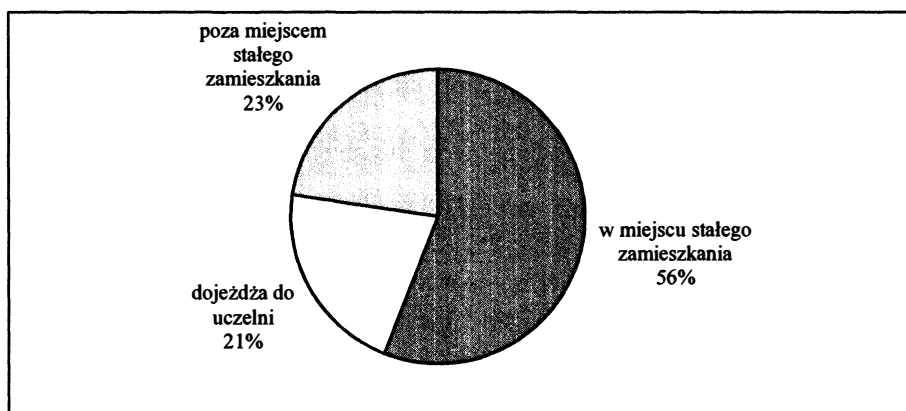
- uzupełnienie wykształcenia ze względu na wykonywaną pracę/pozostawanie w stosunku pracy/ (4%);
- rada rodziców (3%);
- chęć kontynuacji nauki śladami rodzeństwa (3%);
- chęć kontynuowania nauki wraz ze znajomymi osobami (2%);
- niedostanie się na inną uczelnię (2%);
- chęć uniknięcia służby wojskowej (1%);
- niski poziom wymagań względem studentów (0%).

Respondenci, oceniając czynniki decydujące o wyborze aktualnego kierunku kształcenia w kategoriach: bardzo ważny, ważny, bez znaczenia, uznali:

- zgodność z zainteresowaniami, jako czynnik: bardzo ważny (69%), ważny (30%), bez znaczenia (1%);
- zwiększenie szans na znalezienie pracy, jako czynnik: bardzo ważny (58%), ważny (38%), bez znaczenia (4%);
- wybór jest konsekwencją kontynuacji nauki z okresu szkoły średniej/licencjatu, jako czynnik: bardzo ważny (29%), ważny (39%), bez znaczenia (31%);
- renoma i prestiż danej uczelni, jako czynnik: bardzo ważny (18%), ważny (63%), bez znaczenia (18%);
- modny kierunek kształcenia, jako czynnik: bardzo ważny (13%), ważny (45%), bez znaczenia (42%).

Wśród ankietowanych: 56% studiuje w miejscu stałego zamieszkania; 21% niedaleko miejscowości, w której mieszka na stałe; 23% poza miejscem stałego zamieszkania (wykres 3.2.).

Wykres 3.2. Lokalizacja wybranej uczelni względem miejsca zamieszkania respondentów

Źródło: Opracowanie własne.

Respondenci uznali wśród czynników, które wpływają na zdobycie pierwszej pracy po ukończeniu studiów (biorąc pod uwagę najwyższą ocenę dla danego czynnika¹), kolejno:

- **dobrze wyniki studiów** – na 396 wskazań 225 osób uznało czynnik za najważniejszy, tj. 57%; 29% uznało za ważny; 7% jako jeden z wielu czynników; 5% za mało istotny czynnik; 2% za nieistotny;
- **komunikatywność** – na 387 wskazań 175 osób uznało czynnik za najważniejszy, tj. 45%; 26% uznało za ważny; 18% jako jeden z wielu czynników; 8% za mało istotny czynnik; 2% za nieistotny;
- **znajomość języków obcych** – na 396 wskazań 167 osób uznało czynnik za najważniejszy, tj. 42%; 32% uznało za ważny; 16% jako jeden z wielu czynników; 9% za mało istotny czynnik; 1% za nieistotny;
- **znajomości** – na 394 wskazania 151 osób uznało czynnik za najważniejszy, tj. 38%; 37% uznało za ważny; 17% jako jeden z wielu czynników; 6% za mało istotny czynnik; 2% za nieistotny;
- **ukończony kierunek studiów** – na 395 wskazań 122 osoby uznały czynnik za najważniejszy, tj. 31%; 38% uznało za ważny; 23% jako jeden z wielu czynników; 6% za mało istotny czynnik; 2% za nieistotny;
- **wcześniejszą aktywność społeczną np. wolontariat** – na 389 wskazań 115 osób uznało czynnik za najważniejszy, tj. 30%; 38% uznało za ważny; 24% jako jeden z wielu czynników; 7% za mało istotny czynnik; 1% za nieistotny;
- **dodatkowe kwalifikacje nie związane z kierunkiem studiów** (np. prawo jazdy, znajomość obsługi komputera etc.) – na 383 wskazania 107 osób uznało czynnik za najważniejszy tj. 28%; 35% uznało za ważny; 25% jako jeden z wielu czynników; 10% za mało istotny czynnik; 2% za nieistotny;
- **doświadczenie** – na 391 wskazań 105 osób uznało czynnik za najważniejszy, tj. 27%; 40% uznało za ważny; 27% jako jeden z wielu czynników; 6% za mało istotny czynnik; 1% za nieistotny;
- **renomę ukończonej uczelni** – na 394 wskazania 151 osób uznało czynnik za najważniejszy, tj. 27%; 32% uznało za ważny; 23% jako jeden z wielu czynników; 13% za mało istotny czynnik; 5% za nieistotny;
- **referencje** – na 384 wskazania 66 osób uznało czynnik za najważniejszy, tj. 21%; 42% uznało za ważny; 30% jako jeden z wielu czynników; 9% za mało istotny czynnik; 2% za nieistotny;
- **dobrą prezencję** – na 389 wskazania 35 osób uznało czynnik za najważniejszy, tj. 9%; 9% uznało za ważny; 21% jako jeden z wielu czynników; 15% za mało istotny czynnik; 47% za nieistotny;
- **sytuację na rynku pracy** tak złą, że żadne powyższe czynniki nie są ważne – na 281 wskazania 18 osób uznało czynnik za najważniejszy, tj.

¹ Skala oceny: 5 – w największym stopniu wpływa na zdobycie pracy; 4 – jest to ważny czynnik wpływający na zdobycie pracy; 3 – jest to jeden z wielu czynników, które mają znaczenie; 2 – ma mniejsze znaczenie; 1 – nie ma żadnego znaczenia w zdobyciu pracy.

6%; 5% uznało za ważny; 8% jako jeden z wielu czynników; 15% za mało istotny czynnik; 66% za nieistotny;

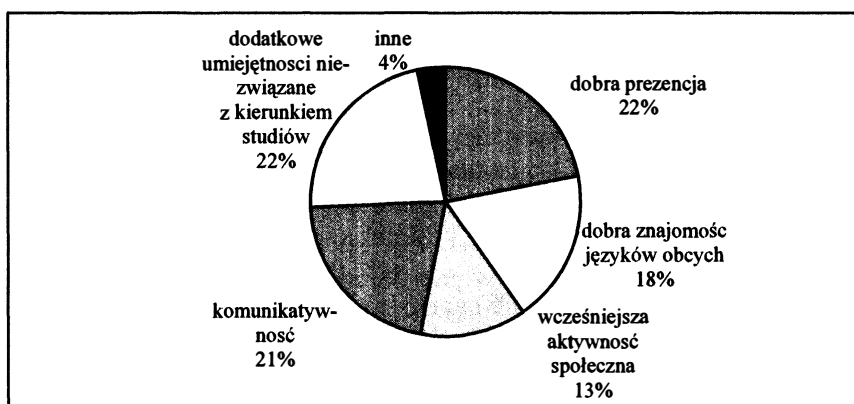
- **pleć** – na 384 wskazania 16 osób uznało czynnik za najważniejszy, tj. 4%; 12% uznało za ważny; 16% jako jeden z wielu czynników; 32% za mało istotny czynnik; 36% za nieistotny.

Jak wskazują dane, za nieistotny całkowicie i jednocześnie za mało istotny czynnik uznano złą sytuację na rynku pracy, która sprawia, że wszystkie wymienione wyżej czynniki nie są ważne oraz dobrą prezencję (największy procent wszystkich udzielonych odpowiedzi w kategorii: nie ma żadnego znaczenia w zdobyciu pracy – ocena 1, oraz w kategorii – ma mniejsze znaczenie – ocena 2); priorytetem stały się dobre wyniki w nauce (najwyższy udział udzielonych odpowiedzi w ramach oceny 5). Za ważny, ale nie najważniejszy czynnik (ocena według skali 4), uznano: referencje, doświadczenie; dodatkowe kwalifikacje nie związane z kierunkiem studiów oraz wcześniejszą aktywność społeczną uznano jako jeden z wielu czynników, które mają znaczenie (ocena 3).

Respondenci, dokonując samooceny, uznali za swoje atuty według hierarchii ważności (wykres 3.3.):

- dodatkowe umiejętności nie związane z kierunkiem studiów (np. prawo jazdy, znajomość obsługi komputera etc.) – 22% ankietowanych;
- dobrą prezencję – 22% ankietowanych;
- komunikatywność – 21%;
- dobrą znajomość języków obcych – 18%;
- wcześniejszą aktywność społeczną – 13%;
- inne atuty – 3%.

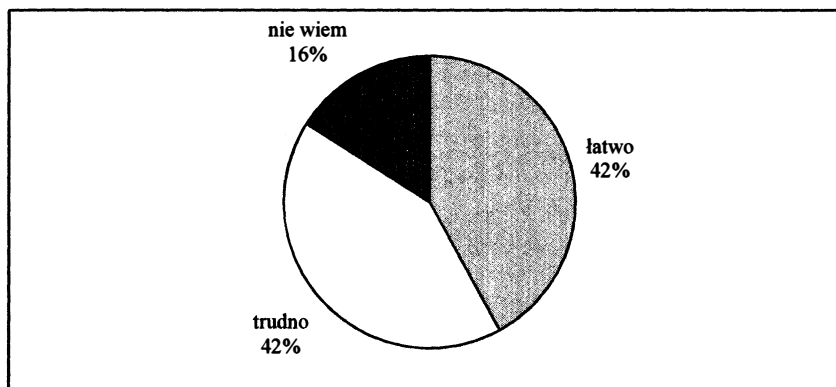
Wykres 3.3. Struktura atutów respondentów na potencjalnym rynku pracy wg ich samooceny

Źródło: Opracowanie własne.

Ankietowani uznali zdobycie pracy w swoim kraju po ukończeniu określonego kierunku studiów za: łatwe (16%); trudne (42%); 42% nie potrafiło obiektywnie ocenić (wykres 3.4).

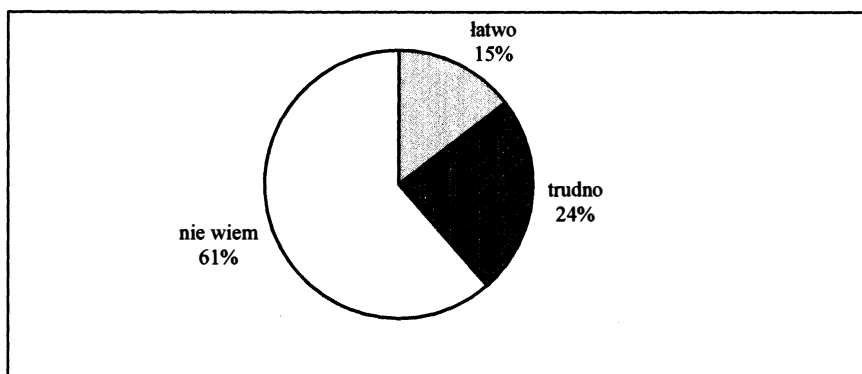
Wykres 3.4. Ocena poziomu łatwości zdobycia pracy po ukończeniu studiów¹ w Niemczech

Źródło: Opracowanie własne.

Zdobycie pracy w Unii Europejskiej uznano za: łatwe (15%); trudne (24%); 61% ankietowanych nie potrafiło obiektywnie się wypowiedzieć w tej kwestii (wykres 3.5.).

Wykres 3.5. Ocena poziomu łatwości zdobycia pracy po ukończeniu studiów w Unii Europejskiej

Źródło: Opracowanie własne.

Za przyczyny trudności zdobycia pracy w swoim rodzinnym kraju lub innym państwie Unii Europejskiej uznano kolejno:

- wysokie bezrobocie – 74% ankietowanych;
- ocenę wyuczonego zawodu za mało atrakcyjną dla pracodawcy – 13%;
- słaba znajomość języków obcych – 4%;
- trudności w nawiązywaniu kontaktów z innymi ludźmi – 1%;
- inne – 8%.

Respondenci zobligowali się po ukończeniu studiów do:

- poszukiwania pracy – 62% ankietowanych;
- odpoczynku – 6%;
- realizacji innych planów – 4%;
- podjęcia pracy, która już na nich czeka – 3%;
- założenia własnej firmy – 3%;
- kontynuowania edukacji – 2%;
- kontynuowania aktualnej pracy – 1%.

19% nie podjęło jeszcze decyzji co do dalszych poczynań po zakończeniu studiów. Respondenci, którzy zobligowali się kontynuować naukę, stwierdzili, że podjęliby ją: na tej samej uczelni (87%), na innej uczelni w tym samym mieście (3%), na innej uczelni w kraju (3%), na innej uczelni za granicą (7%). Kontynuowaliby naukę na tym samym kierunku studiów (88%), na innym kierunku (12%).

Stwierdzili, że przyszłej pracy poszukiwać będą:

- w miejscu stałego zamieszkania lub w pobliżu – 38%;
- w miejscowości, gdzie studiują lub w pobliżu – 16%;
- w kraju, poza miejscem stałego zamieszkania i studiów – 9%;
- w innym kraju/krajach Unii Europejskiej – 23%;
- poza Unią Europejską – 15%.

Poszukiwania pracy prowadzić będą:

- tylko w sektorze publicznym – 6% ankietowanych wybrało ten wariant;
- przede wszystkim w sektorze publicznym – 7%;
- tylko w sektorze prywatnym – 7%;
- przede wszystkim w sektorze prywatnym – 12%;
- zarówno w sektorze publicznym, jak i w prywatnym – 68%.

Pracę będą starali się zdobyć:

- odpowiadając na ogłoszenia pracodawców – 36% ankietowanych wybrało ten wariant;
- oferując swoją kandydaturę pracodawcom, których sami sobie wybiorą – 37%;
- korzystając z pomocy znajomych/krewnych – 1%;
- korzystając z usług biura pośrednictwa pracy – 12%;
- korzystając z pomocy Urzędu Pracy – 16%.

Respondenci uznali, że poszukiwana praca ma dawać im szansę samorealizacji (60% ankietowanych uznało tę kwestię za priorytetową – przypisało wagę 5 w skali 1-5). Powstrzymali się od udzielenia odpowiedzi w kwestii dalszych swoich poczynań w obliczu trudności zdobycia pracy po ukończeniu studiów.

Reasumując: studenci pierwszego roku studiów wyższych w Niemczech:

1. W większości nie rozważało chęci podjęcia nauki na innej uczelni niż tej, na której obecnie studiuje.
2. Za główne źródło informacji pomocne przy wyborze formy kształcenia uznano Internet.
3. Informacje odnoszące się do wyboru kierunku kształcenia podawane przez różne źródła uznano za pełne, wyczerpujące.
4. O wyborze uczelni zdecydowały trzy główne czynniki: bliska lokalizacja, brak egzaminów wstępnych, dostępność interesujących kierunków. Za nieistotny uznano niski poziom wymagań względem studentów.
5. Za główny czynnik, decydujący o wyborze aktualnego kierunku kształcenia, uznano zgodność z własnymi zainteresowaniami.
6. Znaczna grupa studentów (56%) podjęła naukę w miejscu stałego zamieszkania.
7. Za główne czynniki, mające decydujący wpływ na zdobycie pracy po ukończeniu studiów, uznano: dobre wyniki studiów, komunikatywność, znajomość języków obcych. Za całkowicie nieistotny uznali czynnik „dobrą prezencję” oraz złą sytuację na rynku pracy.
8. Zdaniem respondentów, wartość ich jako pracowników podwyższają dodatkowe umiejętności nie związane z kierunkiem studiów.
9. Znalezienie pracy na krajowym rynku pracy uznano za trudne, bądź nie potrafią obiektywnie odnieść się do tej kwestii. W przypadku unijnego rynku pracy większość respondentów nie wypowiedziała się jednoznacznie (ponad 64% odpowiedziało „nie wiem”).
10. Za główną przyczynę trudności znalezienia pracy na krajowym i unijnym rynku pracy uznano poziom bezrobocia.
11. Ponad 60% ankietowanych zobligowało się do poszukiwania pracy po zakończeniu szkoły wyższej. Większość respondentów zdecydowana jest na podjęcie pracy w miejscu stałego zamieszkania (blisko 40%) tak w sektorze prywatnym, jak i publicznym. Poszukiwania pracy opierać się będą głównie na oferowaniu swojej osoby wybranemu przez siebie pracodawcy, nie na przyjmowaniu ofert od przypadkowego pracodawcy.
12. Wśród ankietowanych 2% zgłosiło chęć kontynuacji nauki po zakończeniu studiów.

3. Wyniki badań przeprowadzonych wśród respondentów szkół polskich

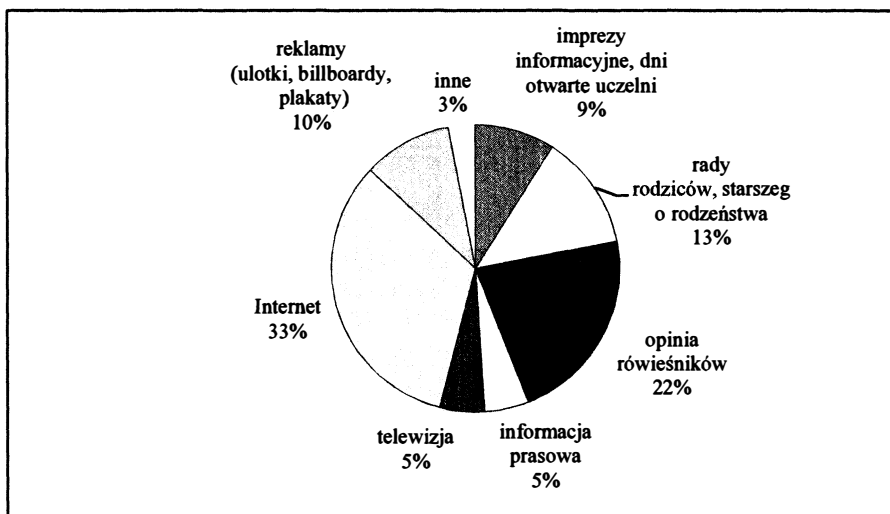
Blisko 80% ankietowanych uznało, że rozważało chęć podjęcia nauki na innej uczelni niż obecnie studiuje.

Zasadniczymi źródłami informacji mającymi, według respondentów, pomóc przy wyborze studiów uznano kolejno (wykres 3.6.):

- Internet (33% ankietowanych);

- opinię rówieśników (21%);
- rady rodziców, starszego rodzeństwa (13%);
- reklamy (10%);
- imprezy informacyjne i dni otwarte organizowane przez uczelnie wyższe (9%);
- informację prasową (5%);
- telewizję (5%);
- inne (3%).

Wykres 3.6. Źródła informacji dotyczące wyboru kierunku kształcenia

Źródło: Opracowanie własne.

Respondenci uznali, że informacje odnoszące się do wyboru kierunku kształcenia, podawane przez różne źródła informacji, są: pełne, wyczerpujące (19%), podstawowe (43%), bardzo ogólne (19%). Źródła informacji o charakterze wyłącznie reklamowym uznało 8% badanych. Natomiast 11% ankietowanych nie potrafiło obiektywnie ocenić.

O wyborze uczelni zdecydowały w opinii respondentów:

- bliska lokalizacja (26% ankietowanych);
- dostępność interesujących kierunków (17%);
- niedostanie się na inną uczelnię (13%);
- dobra opinia o uczelni (10%);
- możliwości zdobycia lepszej pracy (8%);
- brak egzaminów wstępnych (7%);
- rada rodziców (6%);
- możliwość łączenia pracy z nauką (3%);
- chęć kontynuowania nauki wraz ze znajomymi osobami (3%);

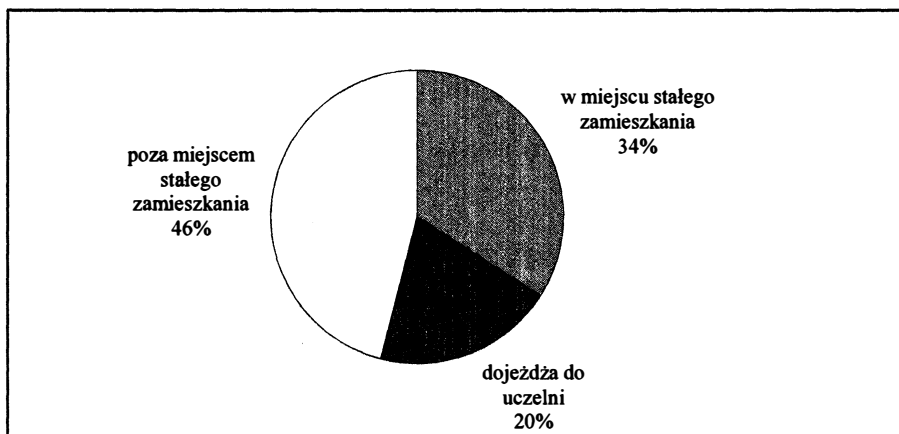
- chęć kontynuacji nauki śladami rodzeństwa (2%);
- niski poziom wymagań względem studentów (1%);
- chęć uniknięcia służby wojskowej (1%);
- uzupełnienie wykształcenia ze względu na wykonywaną pracę/pozostawanie w stosunku pracy/ (1%);
- niskie czesne (0%);
- inne czynniki (3%).

Respondenci, oceniając czynniki decydujące o wyborze aktualnego kierunku kształcenia w kategoriach: bardzo ważny, ważny, bez znaczenia, uznali:

- zwiększenie szans na znalezienie pracy, jako czynnik: bardzo ważny (51%), ważny (42%), bez znaczenia (7%);
- zgodność z zainteresowaniami, jako czynnik: bardzo ważny (41%), ważny (46%), bez znaczenia (13%);
- renoma i prestiż danej uczelni, jako czynnik: bardzo ważny (21%), ważny (59%), bez znaczenia (20%);
- wybór jest konsekwencją kontynuacji nauki z okresu szkoły średniej/licencjatu, jako czynnik: bardzo ważny (15%), ważny (45%), bez znaczenia (40%);
- modny kierunek kształcenia, jako czynnik: bardzo ważny (6%), ważny (41%), bez znaczenia (54%).

Wśród ankietowanych: 34% studiuje w miejscu stałego zamieszkania; 20% niedaleko miejscowości, w której mieszka na stałe; 46% poza miejscem stałego zamieszkania (wykres 3.7.).

Wykres 3.7. Lokalizacja wybranej uczelni względem miejsca zamieszkania respondentów

Źródło: Opracowanie własne.

Respondenci uznali wśród czynników, które wpływają na zdobycie pierwszej pracy po ukończeniu studiów (biorąc pod uwagę najwyższą ocenę dla danego czynnika²), kolejno:

- **znajomość języków obcych** – na 404 wskazania 190 osób uznało czynnik za najważniejszy, tj. 47%; 31% uznało za ważny; 14% jako jeden z wielu czynników; 6% za mało istotny czynnik; 2% za nieistotny;
- **ukończony kierunek studiów** – na 407 wskazań 181 osób uznało czynnik za najważniejszy, tj. 44%; 33% uznało za ważny; 15% jako jeden z wielu czynników; 5% za mało istotny czynnik; 2% za nieistotny;
- **doświadczenie** – na 390 wskazań 160 osób uznało czynnik za najważniejszy, tj. 41%; 31% uznało za ważny; 16% jako jeden z wielu czynników; 8% za mało istotny czynnik; 3% za nieistotny;
- **znajomości** – na 386 wskazań 143 osób uznało czynnik za najważniejszy, tj. 37%; 20% uznało za ważny; 20% jako jeden z wielu czynników; 15% za mało istotny czynnik; 8% za nieistotny;
- **komunikatywność** – na 367 wskazań 129 osób uznało czynnik za najważniejszy, tj. 35%; 38% uznało za ważny; 18% jako jeden z wielu czynników; 5% za mało istotny czynnik; 4% za nieistotny;
- **dodatkowe kwalifikacje** nie związane z kierunkiem studiów (np. prawo jazdy, znajomość obsługi komputera etc.) – na 334 wskazania 103 osoby uznały czynnik za najważniejszy, tj. 31%; 37% uznało za ważny; 19% jako jeden z wielu czynników; 10% za mało istotny czynnik; 3% za nieistotny;
- **dobre wyniki studiów** – na 384 wskazania 106 osób uznało czynnik za najważniejszy, tj. 28%; 28% uznało za ważny; 29% jako jeden z wielu czynników; 10% za mało istotny czynnik; 6% za nieistotny;
- **dobrą prezencję** – na 377 wskazań 103 osoby uznało czynnik za najważniejszy, tj. 27%; 33% uznało za ważny; 24% jako jeden z wielu czynników; 8% za mało istotny czynnik; 7% za nieistotny;
- **referencje** – na 372 wskazania 94 osoby uznały czynnik za najważniejszy, tj. 25%; 35% uznało za ważny; 25% jako jeden z wielu czynników; 10% za mało istotny czynnik; 4% za nieistotny;
- **renomę ukończonej uczelni** – na 375 wskazań 69 osób uznało czynnik za najważniejszy, tj. 18%; 33% uznało za ważny; 31% jako jeden z wielu czynników; 11% za mało istotny czynnik; 6% za nieistotny;
- **sytuację na rynku pracy** tak złą, że żadne powyższe czynniki nie są ważne – na 180 wskazań 18 osób uznało czynnik za najważniejszy, tj. 10%; 6% uznało za ważny; 12% jako jeden z wielu czynników; 12% za mało istotny czynnik; 60% za nieistotny;
- **wcześniejszą aktywność społeczną**, np. wolontariat – na 345 wskazań 24 osoby uznały czynnik za najważniejszy, tj. 7%; 13% uznało za waż-

² Skala oceny: 5 – w największym stopniu wpływa na zdobycie pracy; 4 – jest to ważny czynnik wpływający na zdobycie pracy; 3 – jest to jeden z wielu czynników, które mają znaczenie; 2 – ma mniejsze znaczenie; 1 – nie ma żadnego znaczenia w zdobyciu pracy.

ny; 28% jako jeden z wielu czynników; 29% za mało istotny czynnik; 23% za nieistotny;

- **pleć** – na 358 wskazań 22 osoby uznały czynnik za najważniejszy, tj. 6%; 9% uznało za ważny; 20% jako jeden z wielu czynników; 20% za mało istotny czynnik; 45% za nieistotny.

Jak wskazują dane, za nieistotny całkowicie i jednocześnie za mało istotny czynnik uznano złą sytuację na rynku pracy, która sprawia, że wszystkie wymienione wyżej czynniki nie są ważne oraz **pleć** (największy procent wszystkich udzielonych odpowiedzi w kategorii: nie ma żadnego znaczenia w zdobyciu pracy – ocena 1, oraz w kategorii – ma mniejsze znaczenie – ocena 2); priorytetem stała się znajomość języków obcych (najwyższy udział udzielonych odpowiedzi w ramach oceny 5). Za ważny, ale nie najważniejszy czynnik (ocena według skali 4), uznano: komunikatywność, dodatkowe kwalifikacje nie związane z kierunkiem studiów, referencje; renomę ukończonej uczelni oraz dobre wyniki studiów uznano jako jeden z wielu czynników, które mają znaczenie (ocena 3).

Respondenci, dokonując samooceny, uznali za swoje atuty według hierarchii ważności (wykres 3.8.):

- komunikatywność – 28% ankietowanych;
- dodatkowe umiejętności niezwiązane z kierunkiem studiów (np. prawo jazdy, znajomość obsługi komputera etc.) – 27%;
- dobrą prezencję – 21% ankietowanych;
- dobrą znajomość języków obcych – 15%;
- wcześniejszą aktywność społeczną – 8%;
- inne atuty – 1%.

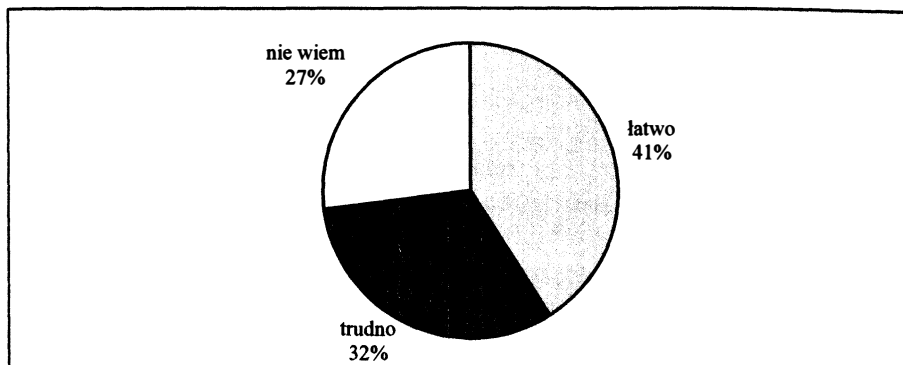
Wykres 3.8. Struktura atutów respondentów na potencjalnym rynku pracy, wg ich samooceny

Źródło: Opracowanie własne.

Ankietowani uznali zdobycie pracy w swoim kraju po ukończeniu określonego kierunku studiów za: łatwe (26%), trudne (32%); 41% nie potrafiło obiektywnie ocenić (wykres 3.9.).

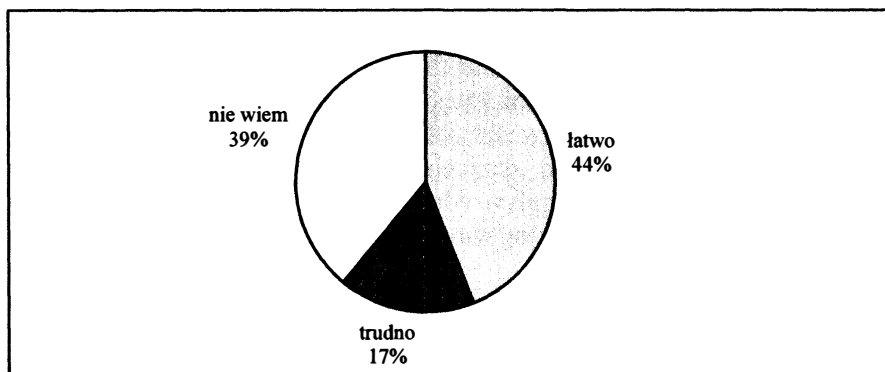
Wykres 3.9. Ocena poziomu łatwości zdobycia pracy po ukończeniu studiów w Polsce

Źródło: Opracowanie własne.

Zdobycie pracy w Unii Europejskiej uznano za: łatwe (39%), trudne (17%); 44% ankietowanych nie potrafiło obiektywnie się wypowiedzieć w tej kwestii (wykres 3.10).

Wykres 3.10. Ocena poziomu łatwości zdobycia pracy po ukończeniu studiów w Unii Europejskiej

Źródło: Opracowanie własne.

Za przyczyny trudności zdobycia pracy w swoim rodzinnym kraju lub innym państwie Unii Europejskiej uznano kolejno:

- wysokie bezrobocie – 39% ankietowanych;

- ocenę wyuczonego zawodu za mało atrakcyjną dla pracodawcy – 36%;
- słabą znajomość języków obcych – 11%;
- trudności w nawiązywaniu kontaktów z innymi ludźmi – 3%;
- inne – 12%.

Respondenci zobligowali się po ukończeniu studiów do:

- poszukiwania pracy – 54% ankietowanych;
- kontynuowania edukacji – 21%;
- założenia własnej firmy – 6%;
- podjęcia pracy, która już na nich czeka – 3%;
- odpoczynku – 1%;
- realizacji innych planów – 1%;
- kontynuowania aktualnej pracy – 1%.

13% nie podjęło jeszcze decyzji co do dalszych poczynań po zakończeniu studiów. Respondenci, którzy zobligowali się kontynuować naukę, stwierdzili, że podjęliby ją: na tej samej uczelni (43%), na innej uczelni w tym samym mieście (13%), na innej uczelni w kraju (42%), na innej uczelni za granicą (1%). Kontynuowaliby naukę na tym samym kierunku studiów (60%), na innym kierunku (40%).

Stwierdzili, że przyszłą pracę poszukiwać będą:

- w miejscu stałego zamieszkania lub w pobliżu – 39%;
- w miejscowości, gdzie studiują lub w pobliżu – 23%;
- w kraju, poza miejscem stałego zamieszkania i studiów – 18%;
- w innym kraju/krajach Unii Europejskiej – 16%;
- poza Unią Europejską – 4%.

Poszukiwania pracy prowadzić będą:

- tylko w sektorze publicznym – 2% ankietowanych wybrało ten wariant;
- przede wszystkim w sektorze publicznym – 9%;
- tylko w sektorze prywatnym – 3%;
- przede wszystkim w sektorze prywatnym – 9%;
- zarówno w sektorze publicznym, jak i w prywatnym – 78%.

Pracę będą starali się zdobyć:

- odpowiadając na ogłoszenia pracodawców – 38% ankietowanych wybrało ten wariant;
- oferując swoją kandydaturę pracodawcom, których sami sobie wybiorą – 35%;
- korzystając z pomocy znajomych/krewnych – 1%;
- korzystając z usług biura pośrednictwa pracy – 14%;
- korzystając z pomocy Urzędu Pracy – 13%.

Respondenci uznali, że poszukiwana praca ma dawać im możliwość zdobycia doświadczenia i rozwoju zawodowego (67% ankietowanych uznało tę kwestię za priorytetową – przypisało wagę 5 w skali 1-5). Powstrzymali się od udzielenia odpowiedzi w kwestii dalszych swoich poczynań w obliczu trudności zdobycia pracy po ukończeniu studiów.

Reasumując: studenci pierwszego roku studiów wyższych w Polsce:

1. W większości rozważali chęć podjęcia nauki na innej uczelni, niż tej, na której obecnie studiuja.
2. Za główne źródło informacji pomocne przy wyborze formy kształcenia uznano Internet.
3. Informacje odnoszące się do wyboru kierunku kształcenia podawane przez różne źródła uznano za podstawowe.
4. O wyborze uczelni zdecydowały trzy główne czynniki: bliska lokalizacja, dostępność interesujących kierunków, niedostanie się na inną uczelnię. Za nieistotny uznano niskie czesne.
5. Za główny czynnik, decydujący o wyborze aktualnego kierunku kształcenia, uznano zwiększenie szans na znalezienie dobrej pracy.
6. Znaczna grupa studentów (46%) podjęła naukę poza miejscem stałego zamieszkania.
7. Za główne czynniki, mające decydujący wpływ na zdobycie pracy po ukończeniu studiów, uznano: znajomość języków obcych, ukończony kierunek studiów, doświadczenie. Za całkowicie nieistotne uznali czynniki: złą sytuację na rynku pracy oraz płeć.
8. Zdaniem respondentów, wartość ich jako pracowników podwyższa komunikatywność.
9. Znalezienie pracy na krajowym rynku pracy uznano za trudne, bądź nie potrafiono obiektywnie odnieść się do tej kwestii. W przypadku unijnego rynku pracy większość respondentów nie wypowiedziała się jednoznacznie (44% odpowiedziało „nie wiem”).
10. Za główną przyczynę trudności znalezienia pracy na krajowym i unijnym rynku pracy uznano poziom bezrobocia.
11. 54% ankietowanych zobligowało się do poszukiwania pracy po zakończeniu szkoły wyższej. Większość respondentów zdecydowana jest na podjęcie pracy w miejscu stałego zamieszkania (39%) tak w sektorze prywatnym, jak i publicznym (78%). Poszukiwania pracy opierać się będą głównie na odpowiedzi na ofertę pracy pracodawców.
12. Wśród ankietowanych 21% zgłosiło chęć kontynuacji nauki po zakończeniu studiów.

4. Podsumowanie

Sytuacja ekonomiczna prowokuje niejako młodych ludzi do myślenia obejmującego perspektywiczny wybór kierunku studiów, możliwości zatrudnienia po ich ukończeniu, a także uposażenie finansowe. Młodzi ludzie nie studiuja już dziś tylko, by przedłużyć sobie młodość, by przeczekać, by cieszyć się statusem studenta, lecz po to, by stworzyć sobie jak najkorzystniejszą bazę do podjęcia intratnej pracy. Takie nastawienie psychiczne sprzyja lepszej motywacji do nauki, pomaga przejść przez okres adaptacji i następne lata studiów w sposób mądry, dojrzały i odpowiedzialny.

Respondenci z Polski i Niemiec w większości nie rozważali chęci podjęcia nauki na innej uczelni niż tej, na której obecnie studiują. Odpowiedzią taką dali wyraz trafności podjętej przez siebie wcześniej decyzji. Znacząca grupa studentów z Polski (46%) i Niemiec (56%) podjęła naukę w miejscu stałego zamieszkania. Za chęcią kontynuacji nauki po zakończeniu uczelni opowiedzieli się w przeważającym stopniu respondenci z Polski – stanowili 21% ogółu ankietowanych, gdy w Niemczech tylko 2% ankietowanych.

Za główne źródło informacji pomocne przy wyborze formy kształcenia uznano zgodnie Internet. Dysproporcje ujawniły się w kwestii oceny poziomu przydatności informacji. Informacje odnoszące się do wyboru kierunku kształcenia podawane przez różne źródła uznano za pełne, wyczerpując w Niemczech, w Polsce uznano za podstawowe (tabela 3.1.).

Tabela 3.1. Struktura preferowanych źródeł informacji, mających pomóc w relacjach między edukacją a rynkiem pracy

Źródła informacji	Niemcy	Polska
imprezy informacyjne, dni otwarte uczelni	21%	9%
rady rodziców, starszego rodzeństwa	8%	13%
opinia rówieśników	7%	21%
informacja prasowa	9%	5%
telewizja	10%	5%
Internet	35%	33%
reklamy (ulotki, billboardy, plakaty)	6%	10%
inne	4%	3%

Źródło: Opracowanie własne.

Respondenci zgodnie stwierdzili, że o wyborze uczelni zdecydowały czynniki: bliska lokalizacja oraz dostępność interesujących kierunków. Przeciwnie przedstawiają się wskazania co do nieistotnego czynnika: w Niemczech za taki czynnik uznano bowiem niski poziom wymagań względem studentów, a w Polsce niskie czesne (tabela 3.2.).

Za główny czynnik decydujący o wyborze aktualnego kierunku kształcenia, uznano w Niemczech: zgodność z własnymi zainteresowaniami, w Polsce: zwiększenie szans na znalezienie dobrej pracy.

Zgodnie uznano, że znalezienie pracy na krajowym rynku pracy jest trudne, bądź nie potrafiąco obiektywnie odnieść się do tej kwestii. W przypadku unijnego rynku pracy większość respondentów nie wypowiedziała się jednoznacznie (ponad 64% ankietowanych w Niemczech odpowiedziało „nie wiem”, w Polsce analogicznej odpowiedzi udzieliło 44%), przy czym respondenci z Polski skłonni byli bardziej ku stwierdzeniu, iż łatwiej jest znaleźć pracę (39%), a respondenci z Niemiec przeciwnie, tzn. trudniej (24%). Zgodnie uznano za główną

przyczynę trudności znalezienia pracy na krajowym i unijnym rynku pracy poziom bezrobocia.

Tabela 3.2. Struktura czynników mających wpływ na wybór określonej uczelni

Czynniki decydujące o wyborze danej uczelni	Niemcy	Polska
brak egzaminów wstępnych	19%	7%
bliska lokalizacja uczelni	22%	26%
możliwość łączenia nauki z pracą	5%	3%
uzupełnienie wykształcenia ze względu na obecną pracę	4%	1%
rada rodziców	3%	6%
wpływ koleżanek/kolegów	2%	3%
wpływ starszego rodzeństwa	3%	2%
dostępność interesujących kierunków	14%	17%
niedostanie się na inną uczelnię	2%	13%
łatwość zdobycia pracy po ukończeniu uczelni	9%	8%
dobra opinia o uczelni	10%	10%
niskie czesne	6%	0%
niewielkie wymagania wobec studentów	0%	1%
chęć uniknięcia powołania do wojska	1%	1%
inne	0%	3%

Źródło: Opracowanie własne.

Jako jeden z głównych czynników, mających decydujący wpływ na zdobycie pracy po ukończeniu studiów, zaliczono jednomyślnie znajomość języków obcych. W Polsce wymieniono ponadto: ukończony kierunek studiów, doświadczenie. W Niemczech: dobre wyniki studiów, komunikatywność. Za całkowicie nieistotny czynnik uznano złą sytuację na rynku pracy.

Zdaniem niemieckich respondentów, wartość ich na rynku pracy (jako pracowników) podwyższają dodatkowe umiejętności nie związane z kierunkiem studiów, natomiast w Polsce komunikatywność.

Ponad 60% ankietowanych w Niemczech oraz ponad 54% w Polsce zobligowało się do poszukiwania pracy po zakończeniu szkoły wyższej. Większość respondentów zdecydowana jest na podjęcie pracy w miejscu stałego zamieszkania (Niemcy: blisko 40%; Polska: 39%) tak w sektorze prywatnym, jak i publicznym. Według respondentów niemieckich, poszukiwania pracy opierać się będą głównie na oferowaniu swojej osoby wybranemu przez siebie pracodawcy, nie na przyjmowaniu ofert od przypadkowego pracodawcy, na co głównie zdecydowali się ankietowani w Polsce.